

HFD 2018 ref. 47

Ett yrkande om ersättning för rättegångskostnader vid mark- och miljödomstol i ett av domstolen till regeringen överlämnat mål om tillstånd att bedriva viss verksamhet ska inte prövas av regeringen utan av domstolen.

7 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut, 21 kap. 7 § miljöbalken, 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, 18 kap. 4 § rättegångsbalken

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 8 juni 2018 följande dom (mål nr 755-17).

Bakgrund

Blekinge Offshore AB ansökte hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt om tillstånd enligt miljöbalken att uppföra och driva en gruppstation för vindkraft i Hanöbukten.

B.A., A.H. och L.W., som ägde fastigheter på Hanö, motsatte sig bolagets ansökan samt yrkade ersättning för sina rättegångskostnader vid domstolen.

Eftersom målet rörde totalförsvaret beslutade mark- och miljödomstolen att med eget yttrande överlämna till regeringen att avgöra tillåtligheten av den verksamhet som avsågs med ansökan. Överlämnandet skedde med stöd av 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken. När regeringen fattat sitt beslut avsåg domstolen att återuppta handläggningen av målet i återstående delar, däribland frågan om ersättning för rättegångskostnader.

Regeringen ansåg, med hänvisning till att den aktuella verksamheten rörde Försvarmakten, att det ankom på den att pröva tillståndsfrågan i dess helhet och inte enbart frågan om tillåtlighet. I det nu klandrade avgörandet avslog regeringen bolagets ansökan och i samma beslut avslogs även B.A:s, A.H:s och L.W:s yrkanden om ersättning för rättegångskostnader.

Sedan regeringen fattat sitt beslut avskrev mark- och miljödomstolen målet.

Yrkanden m.m.

B.A., A.H. och L.W. yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva regeringens beslut att avslå deras yrkanden om ersättning för rättegångskostnader.

Regeringen har avgett yttrande i målet avseende frågan om dess behörighet att pröva sökandenas hos mark- och

miljödomstolen framställda yrkanden om ersättning för rättegångskostnader vid domstolen och sammanfattningsvis anført följande. När ett mål överlämnas till regeringen med stöd av 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken ska det i sin helhet avgöras av regeringen och inte till någon del prövas av domstolen. Regeringen har således haft behörighet att pröva yrkandena om ersättning för rättegångskostnader.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

Frågan i målet är om regeringen i ett av mark- och miljödomstol till regeringen överlämnat mål om tillstånd enligt miljöbalken att bedriva viss verksamhet även ska pröva i domstolen framställda yrkanden om ersättning för rättegångskostnader.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Enligt 7 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel och detta klart framgår av omständigheterna.

Av 21 kap. 7 § första stycket miljöbalken framgår att mark- och miljödomstol i vissa fall ska överlämna frågan om en verksamhets eller åtgärds tillåtlighet till regeringen för prövning. Enligt andra stycket ska mark- och miljödomstolen, om den finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än miljöintresset, med eget yttrande överlämna målet till regeringen för prövning. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarmakten ska domstolen alltid med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning.

I förarbetena till bestämmelsen i paragrafens andra stycke uttalas att utgångspunkten för om ett mål eller ärende bör överlämnas till regeringen är att bedömningen av ärendet verkligen kräver ett ställningstagande från regeringens sida. Frågor som rör försvaret är allmänt av denna natur och de ska därför alltid överlämnas till regeringen. I dessa fall avgörs ärendena av regeringen och de ska inte till någon del prövas av mark- och miljödomstolen. Domstolens yttrande ska omfatta alla de omständigheter som är av betydelse för frågan om tillstånd ska lämnas (se prop. 1997/98:45 Del 2 s. 235, jfr även MÖD 2005:13 och MÖD 2011:30).

Av det anförda kan ingen annan slutsats dras än att regeringen, sedan ett mål eller ärende om tillstånd överlämnats dit med stöd av 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, ska pröva frågan om tillstånd i dess helhet. Av detta följer emellertid inte att även frågor som ligger vid sidan av själva tillståndsfrågan och som

aktualiserats under handläggningen i mark- och miljödomstolen ska prövas av regeringen.

Frågan är om ett i mark- och miljödomstolen framställt yrkande om ersättning för rättegångskostnader faller inom eller utanför regeringens prövning.

Av 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar framgår att i mål där mark- och miljödomstol är första instans tillämpas vad som är föreskrivet om tvistemål i allmän domstol, om inte annat föreskrivs i lag. Det betyder att i den mån ersättning för rättegångskostnader alls kan utgå så ska bestämmelserna om rättegångskostnader i 18 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Enligt 18 kap. 14 § rättegångsbalken gäller att en part, som vill ha ersättning för rättegångskostnader, ska framställa sitt yrkande innan handläggningen avslutas och att beslut i en sådan kostnadsfråga meddelas när rätten avgör målet.

Av det anförda följer enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att det är mark- och miljödomstolen som ska pröva ett yrkande om ersättning för rättegångskostnader som uppkommit vid domstolen. Regeringen borde alltså inte ha prövat B.A:s, A.H:s och L.W:s ersättningsyrkanden och regeringens beslut i den delen ska därför upphävas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver regeringens beslut att avslå B.A:s, A.H:s och L.W:s yrkanden om ersättning för rättegångskostnader vid Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt.

I avgörandet deltog justitieråden *Melin, Knutsson, Svahn Starrsjö* och *Rosén Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren Linda Ferry.

Regeringen (Miljö- och energidepartementet 2016-12-20):

Prövningens omfattning

Enligt 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken ska mark- och miljödomstolen, om den finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 § miljöbalken, med eget yttrande överlämna målet till regeringen för prövning. Detsamma gäller om Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten begär att målet av sådan anledning ska överlämnas till regeringen. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt, ska domstolen alltid med eget yttrande

överlämna ärendet till regeringen för prövning (jfr även MÖD 2011:30). Enligt förarbetena till denna bestämmelse ska dessa mål avgöras av regeringen och de ska inte till någon del prövas av domstolen (prop. 1997/98:45, del 2, s. 235).

I detta ärende har mark- och miljödomstolen uttryckligen överlämnat endast tillåtligheten till regeringen för prövning, men samtidigt hänvisat till 21 kap. 7 § andra stycket miljöbalken och totalförsvarets intresse i ärendet.

Regeringen konstaterar att regeln avseende prövning av verksamheter som berör Försvarsmakten innebär att mark- och miljödomstolen inte har behörighet att avgöra målet till någon del (jfr MÖD 2005:13). Mark- och miljödomstolen har därmed inte möjlighet att i detta ärende överlämna enbart frågan om tillåtlighet till regeringen. Regeringen måste således pröva ärendet i dess helhet.

Tillståndsprövningen

Regeringen finner inledningsvis att ärendet kan avgöras på befintligt underlag.

[text här utelämnad]

Med hänsyn till det starka totalförsvarsintresse som föreligger i detta fall bedömer regeringen att vindkraftparken, både vad gäller bolagets första- och andrahandsyrkande, skulle påtagligt motverka totalförsvarets intressen i området och påtagligt försvåra utnyttjandet av totalförsvarets anläggningar i och kring Hanöbukten. Sammantaget föreligger därmed hinder mot verksamheten enligt 3 kap. miljöbalken. Ansökan bör därför avslås.

Rättegångskostnader

Ansökan i ärendet avser dels tillstånd för miljöfarlig verksamhet, dels tillstånd för vattenverksamhet. Enligt 25 kap. 1 § miljöbalken utgår inte ersättning för rättegångskostnader i mål om utövande av miljöfarlig verksamhet. Enligt 25 kap. 2 § miljöbalken ska dock sökanden svara för sina egna och motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen i ansökningsmål om vattenverksamhet. Om ett mål avser både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet utgår endast ersättning för rättegångskostnader i den del som avser vattenverksamheten (jfr MÖD 2010:39).

Ersättning för rättegångskostnader i detta ärende utgår alltså endast till motparter i den del som avser vattenverksamheten. [text här utelämnad]

B.A., A.H. och L.W. har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen. De har i huvudsak anfört besvär över att de skulle störas av verksamheten eftersom deras fastigheter på Hanö skulle påverkas av buller samt att landskapsbilden skulle påverkas. De har även anfört diverse allmän påverkan, såsom störningar på riksintresset Hanö och på turismen. Regeringen gör bedömningen att dessa störningar inte härrör från den del av ärendet som avser vattenverksamheten, utan att de är att hänföra till den del av ärendet som avser den miljöfarliga verksamheten. Eftersom ersättning för rättegångskostnader endast kan utgå i fråga om vattenverksamhet bör B.A:s, A.H:s och L.W:s yrkanden om ersättning avslås. – Regeringen avslår Blekinge Offshore AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till uppförande och drift av en havs-

baserad vindkraftpark i Hanöbukten. – Regeringen avslår B.A:s, A.H:s och L.W:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader.